

Geen ideologisch opbod, maar nieuwe consensus graag!

2012/42

08 | 10 | 2012

 MENSEN

 WELVAART

 BESCHERMING

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute

Karl Marx is al lang dood en begraven, maar zijn geest was deze week springlevend. Een boutade van een duidelijk gefrustreerde Vlaamse ondernemer over de regering di Rupo was instant-kanonvlees voor een retorisch oorlogje op diverse mediabühnes. Ik kan er alleen maar het hoofd bij schudden.

Het kleinste kind weet natuurlijk dat het socialisme van vandaag geen Marxisme van de 19de eeuw is, anders waren er lang geen ondernemers meer om er zich over te beklagen. Wat telt, is dat een bekende “captain of industry” zich geroepen voelt een dergelijke overdrijving te hanteren ten aanzien van een regering in functie. Wat telt, is dat zijn uitspraak op veel bijval kan rekenen aan ondernemingszijde, zij het met een dosis nuancering. Wat telt, is de tegenaanval aan de overkant, die de overdrijving en niet de onderliggende frustratie tot inzet maakt.

Allemaal symptomatisch voor toeneemende polarisering in ons maatschappelijk debat. Er is niets mis met ideologie: ze kan een baken bieden om de beleidskoers naar te richten. Maar ideologische polarisering belet ons juist om beleid te voeren en reduceert het

politieke debat tot holle slogans. Het is lang niet alleen de ondernemingszijde die zich daaraan bezondigt. Aan de andere kant is “neoliberalisme” steevast het schopwoord voor alles wat niet past in de eigen voorkeur of agenda. Het is een diagnose die even ver van de realiteit verwijderd is als die van het Marxisme. Lees er Friedman, Hayek of Mises op na, en doe de vergelijking. Maar het gaat er wel in als zoete koek en het verpest gaandeweg het debat. Dat de etiketten “Marxisme” en “neoliberalisme” naadloos op één en dezelfde regering worden gekleefd, zegt overigens genoeg over hun waarde.

Ander voorbeeld is de terugkeer van extreem-links, die in de media —zelden om polarisatie verlegen— aandacht krijgen die omgekeerd evenredig is met hun maatschappelijk gewicht en met hun intellectuele ernst. Diepe eco-

“

Diepe economische crises zijn altijd goed voor de recyclage van versleten ideeën, aan beide extremiteiten van het politieke spectrum.

”

nomische crises zijn altijd goed voor de recyclage van versleten ideeën, aan beide extremiteiten van het politieke spectrum. Daarvan hebben we genoeg voorbeelden gezien in de 20ste eeuw, met onnoemelijk lijden tot gevolg. Pennentwisten onder de “-ismen” hebben de neiging in bloed te eindigen. Het dichtst bij ons staan de jaren 1970: broeihaarden van nefaste politieke experimenten, wilde economische theorieën, en van politiek terrorisme. Kijk naar wat zich afspeelt op de straten van Spanje en Griekenland, en het verschil is klein.

Ik hoop zeer dat we de wijsheid zullen hebben te leren uit het verleden, zodat we niet gedoemd zijn dat te herhalen. In de Verenigde Staten wordt al alles in zwart-wit tegenstellingen gegoten. De samenleving is voor de ene één grote exploitatie van de 99% door 1% (Obama), voor de andere een duivelspact tussen 47% profiteurs en 53% betalers (Romney). Ze hebben beiden ongelijk. Ze zullen beiden oogsten wat ze zaaien: verdeeldheid. Precies het omgekeerde van wat zij en ook wij nodig hebben.

De crisis is diep en structureel, met vele lagen. We hebben allemaal een deel van de verantwoordelijkheid in wat er is

mis gegaan over lengte van decennia: in de erfenis van schulden, in het ontrafelend economisch weefsel, in ondoorzichtige belastingen, in het afbrokkelen van de sociale zekerheid. We zullen allemaal een deel van de oplossing moeten zijn, of een deel van het probleem blijven. De dogma's moeten samen op tafel, om samen te worden los gelaten. Alleen een nieuwe consensus kan echt de doorbraak bieden naar betere welvaart voor de toekomst.

Regering en markten kunnen elkaar versterken. De regering mag iedere dag opstaan met deze vraag: wat kunnen we doen om investeren en risico nemen aan te moedigen, en om concurrentie open en eerlijk te maken? De ondernemer mag iedere dag opstaan met de vraag: wat kan ik in mijn bedrijf en daarbuiten betekenen opdat ik een hefboom kan zijn om het land uit de crisis te halen? Dat lijkt mij alvast een betere aanzet dan een retorisch opbod ter zelfbevrediging van de achterban.

Marc De Vos is de directeur van Itinera en doceert aan de UGent

Twitter **@devosmarc**

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.